

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniversalis Historiæ Ecclesiasticæ Medvlla

Pareus, Daniel

Francofurti, 1633

Pontifices Romani A Gregorio VII. vsque ad Leonem X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64973)

Tubingensem, Moguntinensem, Wittebergensem, Francofurdensem ad Oderam, &c. E vita migravit, Anno Domini 1.519. Imperii, ætatis suæ 63.

PONTIFICES ROMANI A
Gregorio VII. vsque ad Leonem X.

Gregorius VII. Hildebrandus dictus, natione Tuscus, ex Archidiacono Cardinalium, Cleri, populique Romani consentientibus suffragiis, nulla authoritate Imperatoris Romani interposita, Pontifex est factus, Anno Christi 1073. Quare offensus Imperator Henricus IV. Imperii ius tueri omni cura & contentione conatus est. Iccirco Romam misit Comitem Eberhardum, qui cum nauare & obtinere, quod æquum & iustum esset, nihil posset; coactus est ipsemet Imperator cum exercitu Romam accedere, vbi Gregorium VII. anno Pontificatus eius vndecimo, assentientibus Romanis ciuibus, munere priuauit, Clementemque III. in sede Pontificia collocauit, qui annos XVII. in ea sedit. Inde Schisma horrendum exitit, quod Imperium grauitè conuulsit & labefactauit. Idem Gregorius primus Imperatorem excommunicauit, & Imperii Principibus author fuit, vt amoto Henrico IV. alium Imperatorem eligerent; electoque Rudolpho Sueuo coronam misit, addita hac inscriptione: Petra dedit Petro, Petrus Diade-

ma

ma Rudolpho. Ante mortem tamen agnouit delictum suum, veniamque à Cæsare per legatos petiit, tum suos ad obediendum Cæsari hortatus est: vt Sigebertus scribit. Obiit Salerni, Anno Domini 1085. Benno Cardinalis librum de eius vita scripsit, in quo ait, illum fuisse, *homicidam, adulterum, necromanticum, schismaticum, hareticum, omnium mortalium pessimum.* Sigebertus quoq; in Chronographia sua multa de eo mala commemorat. Similia habent Conradus à Lichtenauv, Abbas Urspergensis: Otho Frisingensis: & Auentinus lib. V. Hist. a quod quos infinitis criminibus oneratur Hildebrandus. Bellarminus vero testes nescio quã multos commemorat, qui eum virum bonum fuisse affirmant: & Onuphrius scripsit libros quinque, de rebus gestis & laudibus huius Gregorii.

Clemens III. creatus ab Imperatore Henrico IV. & 30. Episcopis, Brixiaë sedit annos 17. contra Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. & Paschalem II. Obiit Romæ Anno Domini 1101. Sepultus Rauennæ. Non longe post corpus eius exhumatum iussu Paschalis II. combustum est.

Victor III. Desiderius antea vocatus, Papatum iniit non Cardinalium, aut populi Romani suffragiis electus, sed à Mathilda meretrice, ac suæ factionis Normannis intrusus. Gregorii defuncti partes fortiter defendit aduersus Henricum IV. Imp. & Clementem III. eius Papam.

O

Urba-

Urbanus II. Patria Gallus, Otho antea didi-
 tus, inuito Imperatore ad Papatum venit, per
 Normannos Apuliæ Dominos, qui & Victo-
 rem intruserant. Is ille est Hildebrandi disci-
 pulus ac pedisequus, quem Benno Cardinalis
 Turbanum contemptim vocat, cæcum, schif-
 maticum, hæreticum, & Liberii Ariani socium.
 Guibertum Rauennatem, qui & Clemens III.
 dicebatur, quod esset ab Imperatore electus;
 Imperatoremque ipsum Henricum IV. excom-
 municauit. Multas Synodos celebrauit, 1.
 Melphi. 2. Troiæ in Apulia. 3. Placentiæ. 4.
 in Claromonte. 5. Turonis: in quibus Hilde-
 brandi & Victoris III. acta confirmauit, & no-
 uas leges Ecclesiasticas tulit, ne quid de Ponti-
 ficia authoritate vi aut fraude acquisitum depe-
 riret. Ecclesiasticos quosdam cum Imperato-
 re sentientes aduersarios habuit. Philippum
 Francorum Regem excommunicauit, quod vi-
 uente legitima vxore aliam superinduxisset.
 Principes Christianos ad arma contra Sarace-
 nos concitauit sub recuperandæ Hierosolymæ
 fuco. Sedit annos IV.

Paschalis II. contra Clementem III. sedit an-
 nos XVIII. menses V. Bellator strenuus, & in
 turbanda Germania nulli inferior. Excommu-
 nicauit Henricum IV. Imperatorem, filiumque
 eius Henricum V. contra illum incitauit. Quin
 in mortuum etiam ita sæuiit, vt cadauer Leodii
 sepultum rursus ex sepulchro extrahi iussit,
 stareque in feretro quinquennium totum coe-
 gerit. Henrico V. ius prodendi flammæ, siue
 con-

conferendi Episcopatus, & sacerdotia, per virgam & baculum, de integro confirmavit. Non multo post ramentum in Concilio Lateranensi reuocauit, & denuo abrogauit, ipsumque Imperatorem anathemate notauit. Quade re legatur Chronicon Abbatris Wispergensis. Hic Paschalis II. primus fuit, qui in suis Epistolis Imperatoris annos, vt consuetum erat, omisit, & sui Pontificatus annos substituit.

Gelasio II. Pontificatum abrogauit Henricus V. Imp. vicissimque ab eo excommunicatus est, ac diris deuotus.

Gregorius VIII. Hispanus, Anno Christi 1118, ab Henrico V. Imperat. Papa designatus contra Gelasium II. in monasterium relegatus est, vbi mortem cum vita commutauit.

Calixtus II. Burgundus, pacem cum Henrico V. Imp. fecit, sublato schismate diuturno, & annos V. menses X. sedit.

Honorius II. Pontificatus in pace & tranquillitate praefuit annos V. Confirmavit ordinem Templariorum, siue fratrum militiae templi Hierosolymitani.

Innocentius II. Anno Christi 1130. in schismate electus contra Anacletum II. sedit in confusione annos tredecim.

Anacletus II. certauit cum Innocentio II. de Pontificatu, eoque superato dominatus est annos septem, menses vndecim.

Victor IV. Anno Christi 1138. in locum Anacleti substitutus, praesidio vero omni destitutus, cessit Pontificatu, & Innocentium Pontifi-

cem agnouit. Ita schisma, quod annos octo durarat, sublarum est.

Cœlestinus II. ante Papatum Guido dictus, Imperante Conrado, successit Innocentio, omnium Cardinalium suffragiis. Obiit anno Christi 1144.

Cœlestino defuncto Cardinales 43. Gerardum Caccianimicum Bononiensem Papam crearunt, & Lucium II. appellarunt: qui in seditione ciuili exstinctus est. Anno Domini 1145.

Eugenius III. discipulus Bernardi, bellum gessit cum Romanis, & alia aggressus est parum conuenientia Episcopo. Quamobrem scripsit ad eum Bernardus: *Quid alienos fines inuaditis? Tibi sarculo opus est, non sceptro.*

Anastasius IV. prius Conradus de Suburra dictus, Papa factus est, Anno Domini 1153. Eius tempore Petrus Lombardus, Episcopus Parisiensis, libris sententiarum conscriptis Theologiam Romanam valde prouexit. Tunc etiam florebat Richardus de S. Victore, cuius scripta nunc exstant integra.

Hadrianus IV. natione Anglus, D. Nicolaus Broekspare, Latine Hastefragus ante Papatum dictus, Pontifex Romanus factus est, anno Domini 1153. Hic legatos misit Würceburgum ad Fridericum Imperat. qui literas Pontificis ei reddiderunt, ex quibus non obscure intelligere potuit, velle Papam, vt Cæsar agnosceret, se potestatem omnem à Pontifice Roma

Romano habere, tanquam feudum. Quod Cæsar, Ordinesque Imperii indigne tulerunt. Itaque mox abire cum indignatione iusserunt legatos ex Germania. Cæsarem enim, Ordinesque Imperii nequaquam Pontifici acceptam referre Imperatoriam Maiestatem, dixerunt; sed à Deo, liberoque Electorum & Ordinum electione eam pendere: Pontificis vero coronatione tanquam signo electionis legitimæ comprobari: vt scribit Radeuicus Frisingensis. Hinc simultas orta est inter Cæsarem & Pontificem, quam auxit Pontifex, cum Mediolanensibus, & aliis in Italia, author defendendi à Cæsare exitit. Cum etiam in animo haberet excommunicare Imperatorem Fredericum I. muscam, quæ forte in os eius inuolat, deglutiuit, quæ cum eximi nulla arte posset, ea suffocatus est: vt Abbas Urspergensis scribit.

Alexander III. & Victor IV. Anno Christi 1159. per schisma horrendum simul electi sunt à Cardinalibus, quorum alter alterum excommunicauit. Quod malum cum sanari nulla ratione posset, requisitus est Imperator Fredericus, qui id temporis Cremam in Lombardia obsidebat. Is ergo auctoritatem suam interposuit, & Concilio Episcoporum totius Christiani orbis indicto, rem æquis conditionibus componendam proposuit. Citatus ad id est vterque Pontifex; & Victor quidem IV. comparuit; Alexander vero venire recusauit. Ita-

que pro contumace damnatus, Concilii iudicio Pontificia sede deiectus est: Victor vero IV. in ea confirmatus. Hinc Alexander in Galliam fugiens, in Concilio Claremontano Cæsarem & Victorem excommunicavit. Cæsar vero diu multumque ab eo vexatus, pacem tandem fecit hoc modo. Venetiis in vestibulo S. Marci supplex sese ad pedes Pontificis abiecit. Pontifex vero pedibus eum calcavit, & versum ex psalmo acclamari iussit: *Super aspidem & basiliscum ambulabis.* Quanquam autem Imperator dixit; *Non tibi, sed Petro potestas hac data est:* tamen respondit Pontifex: *Et mihi, & Petro.* Postea ad altare maius ambo accesserunt, & accepta dataque salute fœdus fecerunt. Sedit Alexander annos XXI. menses XI. dies XXIII. Victor vero annos IV. menses VII. Lata est sub Alexandro lex, in Lateranensi Concilio, ut deinceps nemo, præter Cardinales, Pontificis eligendi potestatem haberet, quo vitari schismata possent.

Callistus III. sedit annos VII. menses V. Pontificatu se ipse abdicavit, & absolutionem ab Alexandro III. impetravit.

Paschalis III. in locum Victoris surrogatus, anno Domini 1161. Sedit annos quinque.

Lucius III. in locum Alexandri electus, Anno 1181. sedit annos quatuor, menses duos, dies 28.

Vrba-

Urbanus III. patria Mediolanensis, Lambertus Cribellus antea vocatus, sedit annum I. menses X. dies XV. Hunc (inquit Abbas Urspergensis) multi Turbanum vocauerunt, eo quod quum esset Mediolanensis, in odium Imperatoris volebat turbare Ecclesiam, sed nutu Dei percussus interiit. Ad eundem Pontificem Gottifredus Presbyter Viterbiensis Historiarum ab orbe condito vsque ad tempora sua libros XVIII. misit; qui in Bibliotheca Vaticana afferuantur.

Gregorius VIII. purpuratorum consensu Urbano successit, Anno 1188. Exspirauit Pisis venenata potione.

Clemens III. Paulus Scholaris antea dictus, post initum Papatum de bello in Saracenos gerendo edictum proposuit. Inde moti Principes arma sumserunt, & ex his præcipue Fridericus Imperator, Philippus Rex Franciæ, Richardus Rex Angliæ, & Otho Burgundiæ Dux: sequentibus multis Episcopis & Archiepiscopis. Sed nihil magnum peregerunt. Magna fuit illis temporibus pro recuperanda Hierosolyma Pontificum sollicitudo; non adeo tamen pro Christianæ Reipub. commodo, quam pro venturium impinguatione: vt exitus comprobauit. Senserant Principum arma non modico rerum suarum dispendio. Eos ergo ad vltiores mundi partes transmittabant, vt interim suas ipsi artes exercerent domi.

Cœlestinus III. Hyacinthus antea vocatus, legatum misit Cardinalem in Poloniam & Bohemiam, vt sacerdotes ab vxoribus legitimis separaret. Sed is à Bohemis male acceptus est, ac vix vitæ periculum euitauit: vt scribit Mechouius.

Innocentius III. excommunicauit Philippum Imperatorem, & eius loco Othonem Saxoniae Ducem designauit, eique obedire omnes Imperii Ordines voluit. Ex quo schisma horrendum ac bellum graue inter Philippum & Othonem natum est. Nihilominus vero Philippus Aquisgrani tandem coronatus est ab Adolpho Coloniensi Archiepiscopo, quem propterea Pontifex excommunicatum Episcopatu priuauit, Anno 1203. Non multo post etiam Othonem IV. prius à se coronatum excommunicauit, & imperio deicere conatus est.

Honorius III. recepit & fouit contra Cæsarem ob contumaciam ex Lombardia & Tuscia eiectos. Vnde similtas inter Cæsarem & Pontificem orta est, quæ tamen interueniente matrimonio inter Imperatoris filium, & Regis Hierosolymitani filiam, sublata est.

Gregorius IX. prius dictus Hugolinus, Anno 1228. excommunicauit Fridericum II. Imperatorem, ob causas friuolas & falsas, sineque ordinario processu, neque præmonitum, neque auditum. De qua iniuria questus est Imperator grauitè in Epistola ad Principes Germaniæ,

mania, quæ in Chronico Abbatis Urspergen-
fis extat. Neque id solum, sed misit etiam
Pontifex prædicatores in Germaniam, qui con-
tumeliose Imperatorem proclamarent. Ipse
vero absenti Friderico, & sacrum bellum ge-
renti Apuliam ademit, & milites, qui secuturi
illum erant in terram sanctam, retraxit. Im-
perator vero hæc terrena fulmina contempsit,
& nihilominus rem in Palæstina feliciter gef-
sit. Hoc odium Pontificis acerbissimum in Im-
peratorem duravit vsque ad Annum Christi
1230. quo Cæsar centies vices mille uncias au-
ri in ærarium Ecclesiæ retulit, & Pontifici re-
conciliatus est. Sed mala fuit gratia, quæ non
multo post rescissa est. Cum enim Cæsar re-
belles in Italia compressisset, Pontifex seditio-
sos ad se confugientes recepit, Cæsaremque i-
terum excommunicavit. Inde factiones Guel-
phorum & Gibellinorum diuturnæ & deresta-
biles ortæ sunt. Coniunxit se quoque papa
cum Venetis, contra Cæsarem facto fœdere.
Iccirco in Italiam duxit exercitum Fridericus,
& Romam obsedit. papa vero crucem contra
eum prædicavit tanquam aduersus infidelem,
vitamque æternam omnibus contra illum pu-
gnantibus promisit.

Cælestinus IV. Gaufridus antea vocatus,
pontifex electus est, anno 1241. Doctus, sed
senex admodum, & valetudinarius: qui etsi
multa etiam contra Fridericum II. Imperato-
rem optimum moliri cogitauerat, ea tamen ob

O

s

viræ

vita breuitatem perficere non potuit. Post eius mortem vacauit Romana sella mensibus fere XXI.

Innocentius IV. Synebaldus antea dictus, sedem Pontificiam Lugdunum in Galliam, postea Genuam, tum Mediolanum transtulit, Cardinalibus pileum rubrum dedit, quo significari voluit, eos pro Ecclesiastica libertate vitam profundere, si necesse sit, paratos esse debere: vt Massæus in Chronico suo scribit. Concilium Lugduni habuit, in quo Imperatorem Fredericum II. excommunicauit, & Imperio priuauit. Interpretationes ad vetus Testamentum edidit, & Commentarios in Decretalium libros, quem Apparatum vocauit. Edidit etiam Nouellas, quas Authenticas vocant. Scripsit & librum de Pontificis Romani authoritate, & Imperatoris Iuribus, contra Petrum Vincam, qui imperium & rerum omnium profanarum arbitrium penes Imperatorem tantum esse profitebatur. Imperatorem à Pontifice deponi posse sanciuit.

Alexander IV. Rolandus antea dictus, ex Cardinali Hostiensi in Innocentii locum Papa Neapoli surrogatus est, Anno Christi 1255. Decretales epistolas edidit. Obiit Viterbii ex tædio animi, anno 1261.

Vrbanus IV. Iacobus Pantaleo ante Papam dictus, sutoris veteramentarii filius, author est festi corporis Christi, h. e. circumgestationis consecrati panis in hierotheca cum pompa Persica. Sedit annos III.

Cle-

Clemens IV. ad Carolum Siciliae Regem, cum in praelio Conradinum Sueviae, & Fredericum Austriae Ducem cepisset, scripsit: *Conradini vita est Caroli mors, Conradini mors est Caroli vita.* Quo rescripto permotus Carolus utrumque occidit. Mortuo Clemente vacavit sedes maximo Reipub. Christianae malo & incommodo, propter Cardinalium discordiam, annos 2. Menses 9. D. 1.

Gregorius X. in Galliam proficiscens Anno Domini 1274. Lugduni Concilium celebrauit, in quo Michael Palaeologus Imperator Constantinopolitanus cum Romano dogmate rursus conuenit, quum eius maiores duodecies antea conuenissent, semperque desciuissent. Rudolphum Habsburgensem Comitem, post longam Imperii vacationem, & bella ciuilia, Imperatorem approbauit, non creauit. Quamquam enim Rudolphi electioni annuit ea lege, ut Romam intra annum proficisceretur, diadematis causa: Rudolphus tamen nunquam hoc fecit, publicas praetendens occupationes. Priuatim princeps sapiens dicere solebat: *Cesarum vestigia lata ac magnifica videri in Italia introitu, sed in exitu tristia, misera, & luctuosa:* alludens ad illud Aesopicum de vulpe & leone, ubi vulpecula dicebat, se quidem videre multa introeuntium vestigia in speluncam leonis, sed exeuntium pauca.

Innocentius V. Petrus de Tarentesia prius appellatus, ad Papatum peruenit, Anno 1276. & eodem anno, quum multa facere proposuisset,

more

morte præuentus est. Genuenses & Venetos missa legatione conciliare studuit.

Adrianus V. Othobonus antea vocatus, sedit mensem tantum vnum. Rudolphi Imperatoris, opem implorauit contra Carolum Siciliae Regem: sed id frustra fuit, cum Rudolphus occupatus esset bello Austriaco.

Iohannes XXI. Professione Medicus, & Logices cognitione apprime instructus, ruina noui cubiculi, quod Viterbii construxerat, misere oppressus est, anno Domini 1277.

Nicolaus III. Iohannes Caietanus ante appellatus, Romandiolam, Rauennam, & Exarchatum ab Imperatore traditum accepit ea conditione, vt sumptus ad bellum sacrum contra Saracenos præberet. Tum Romam ipsam in suam potestatem redegit, & se Senatorem perpetuum constituit.

Martinus IV. Papa designatus est anno 1281. Excommunicauit Petrum Arragoniæ & Siciliae Regem, regnumque eius Valesio, Regis Galliæ & sororis Petri filio, tradidit: vt scribit Palmerius.

Honorius IV. Perusii Papatum sublimiter iniiit, Anno 1285. Legatum misit in Germaniam ad conuentum Imperii Würceburgensem, per eumque neruos belli sacri contra infideles flagitauit; videlicet quartam partem omnium reddituum in Germania, ad annos quatuor: sed nihil impetrauit: vt scribit Aventinus. Obiit anno Domini 1287.

Nico-

Nicolaus IV. Pontifex renunciatus est, anno 1288. sedit annos IV. mensem I. dies 14. Obiit anno 1292. prid. non. April. vacavit sedes annos 2. menses 3. dies 2.

Cœlestinus V. Petrus Moroneus ante vocatus, Pontifex declaratus est, an. 1294 Post menses 5. raro exemplo, dimissa sponte hac dignitate ad monasterium rediit.

Bonifacius VIII. Benedictus Caietanus antea nuncupatus, adeptus Pontificatum VI. Decretalium publicavit, & primus anni Iubilæi celebrationem instituit, in eaque plenam omnium delictorum indulgentiam, & remissionem peccatorum omnibus sanctorum Petri & Pauli limina Romæ visitantibus tribuit. Ad eam igitur ab omnibus partibus Christiani orbis concursus ingens factus est.

Tempore huius Iubilæi respondit Oratoribus Alberti Cæsaris, electionem non habere robur, quod sine sua authoritate facta esset. Hinc primo die se ostentavit in Pontificalibus: postero autem die habitu & infula Imperiali indutus gladium ante se nudum deferri iussit, & alta voce proclamavit: *Ecce duo gladii hic.* Qua voce publice professus est, se Cæsarem esse & Pontificem, veterum Augustorum Rom. imitatione, qui Imperatores simul & summi Pontifices erant. De hoc facto sic scribit Crantzius li. 8. Saxon. cap. 36. *Vide, ô Petre, successorem tuum, & tu salutifer Christe tuum cerne vicarium: Vide quomodo ascendit superbia serui seruatorum tuorum.* Idem Bo-

nifacius Philippum Gallia Regem excommu-
nicauit, quod Papæ vasallus esse nollet. Philip-
pus vero contempsit eius fulmen, & omnes re-
ditus intercept, ne Romam ex Gallia perfer-
rentur. Pontifex contra Regnum ei in Concilio
ademit, idque Cæsari Alberto tradidit. At Phi-
lippus indicto rursus Concilio hæreticum
pronunciauit Papam, & vniuersale Concilium
appellauit.

Incitauit etiam Sarram Columentem, vt no-
ctu nihil meruentem opprimeret. Is ergo dor-
mientem eum Anagninæ cepit, Romamq; addu-
xit, vbi paucis post dieb. dolore animi confect^{us}
periit, an. 1303. De quo illud illud vulgo iacta-
tum est: *Intrauit vt vulpes, regnauit vt leo, mortuus
est vt canis*: qua formula loquendi Baronius sæ-
pe vtitur de aliis etiam Pontificibus. Platina
tanquam Epiphonema Historiæ Papæ Bonifa-
cii Octaui, addit dignum memoria: *Moritur hoc
modo Bonifacius ille, qui Imperatoribus, Regibus,
Principibus, nationibus, populis, terrorem potius, quàm
religionem iniicere conabatur, quique dare regna
auferre, pelleret hoïes ac reducere, pro arbitrio animi
conabatur, aurum undique conquistum, plusquam
dici potest, sitiens. Discant itaque huius exemplo
Principes omnes, tam religiosi quam seculares, præse-
faculo & populis, non superbe & contumeliose, vt hic
de quo loquimur, sed sancte & modeste, vt Christus
Rex noster, eiusque discipuli ac veri imitatores: &
malint à populo amari quam timeri, vnde tyranno-
rum perniciet oriri merito solet.*

Benedictus XI. post Cardinalatum & Episcopatum Ostiensem, ad Papatus apicem tandem peruenit, anno 1303: sedit menses nouem.

Clemens Quintus Episcopus Burdegalensis, author Clementinarum, quæ sunt septima pars Iuris Canonici, Pontifex Romanus electus est anno 1305. coronatus Lugduni. Eius coronationi interfuit Philip. Rex Franciæ, Carolus frater eius, Iohannes Dux Britanniæ, & quicquid nobilitatis Gallia tunc habebat. Dum vero pompa eius celebritatis ex more per urbem duceretur, pinna muri pressura populi incubantis impulsæ corruit; cuius casu Dux Britanniæ, multique ignotiores oppressi interiire. Carolus Regis frater debilitatus, & Pontifex ipse adeo in turbam præceps deturbatus est, ut mitra ex capite excussa Iaspidem preciosissimum amiserit. Hic Clemens V. quod Vasco esset, sub Alberto Austriaco Imperatore, sedem Romanam transfulit Auenionem in Galliam, quam tenuit ipse & eius successores annos continuos LXXI. usque ad tempora Gregorii XI. qui sedem Romanam ex Galliis Romam reduxit. Obiit Clemens V. Anno Domini 1314. & vacauit sedes amplius biennio.

Iohannes XXII. Pontifex Lugduni creatus, Auenionem primus se cõtulit. Odium acerbum in Ludouicum Bauarum Imperatorem habuit, propter Gibellinos, quos ille contra Guelphos in Italia corroborauerat. Idque contineri tacitis discordiis non potuit, sed in fortunas

Cæsa-

Cæsaris & Imperii erupit. Nam & publico scripto Pontifex Cæsarem citauit, vt intra menses tres Auenione sese sisteret, factiq; sui rationem redderet, & vt interim Imperium deponeret, præcepit. Imperator vero Ludouicus adhibitis in concilium omnibus Academiis, ad generale Concilium prouocauit. Quod indigne ferens Pontifex, Imperatorem excommunicauit. Non multo post Romani à Pontifice postulant, vt Romam redeat. Quod cum facere is recusaret, Ludouicum Imperatorem accersunt; qui etiam anno 1327. cum exercitu accessit, & ab Italis honorifice exceptus est, Mediolanique coronatus. Rebus passim in Italia compositis, Romam venit: vnde missa Auenionem legatione coronationem à Pontifice petiit: quæ cum ab eo denegaretur, sequente anno nihilominus Romæ per Stephanum Columnam Cardinalem, inuito Pontifice, in Laterano, vna cum coniuge coronatus est, & Augustus appellatus. Mox de consilio Cardinalium, Episcoporum, & Cleri, Pontificem, Iohannem XXII. vicissim citauit, & coram dicere sententiam iussit; non Imperatorem ab Ecclesia, sed Ecclesiam ab Imperatore pendere, asserens: vt ait Onuphrius. Cum autem comparere Papa nollet, Pontificatu eum priuauit, & aliū Nicolaū V. in eius locum substituit, qui sedit Romæ annos 3. menses 3. dies 4. Mortuus Papa Iohannes XXII. dictus est ditissimus, eo quod in thesauris ducentas quinquaginta auri tonnas post se reliquerit.

Bene-

Benedictus XII. molitoris filius, Iacobus de Fumo antea vocatus, Avenione coronationis insignia suscepit, anno Domini 1335. Hic nihil in Ludouicum Imp. benignior, execrationes innouauit, honore illum regio spoliauit, ac Ducatu Bauarię sententiis priuauit. Imperialibus oppidis vicarios imposuit, Imperii ius ad se rediisse affirmans. Senatorum Romanorum munus ad se pertraxit, persuasitque ciuibus Romanis, vt relicto Imperatore se Pontificię potestati subiicerent. Hac iniuria incensus Ludouicus Imperator, in conuentu Francofurti ad Mennum acta Iohannis XXII. contra Cæsarem, de communi Imperii consilio, abrogauit, aperte demonstrans, Romanum Imperatorem non à Pontifice, sed à solo Deo, per legitimam Ordinum Imperii electionem, potestatem suam accipere; coronationem vero Pontificis neque addere, neque adimere quicquam Imperatorię maiestati; neque etiam conuenire Pontifici ullam iurisdictionem, aut potestatem Politicam: tum generale Concilium antefendum esse iudicio Papę. Hoc decretum factum & publicatum est Francofurti, assentientibus Episcopis & Prælati, anno Christi 1338. Mortuus hic Benedictus, tale meruit Epitaphium:

Hic situs est Nero, Laicis mors, vipera Clero,

Deiuis à vero, turba repleta mero.

Clemens VI. anno 1346. Ludouicum Imper. execratus est, hæreticumque ac schismaticum pronunciauit: tum Electores hortatus est, vt alium Imperatorem intra certum tempus crearent;

rent, alioqui sedem Apostolicam prouisuram esse, vt Ecclesia idoneum Imperatorem haberet. Causas reiectionis complures commemorat Nauclerus. Itaque mercede quidam conducti Principes Germaniæ, in villa Rens, diocesis Treuirensis conuenerunt, & Iohannis Bohemici Regis filium, Carolum Quartum elegerunt: cuius electionem tamen non omnes approbarunt. Idem Clemens Sextus anno 1350. Iubilæum, quem Bonifacius Octauus anno centesimo celebrari iusserat, transtulit in annum quinquagesimum; quod diceret, ætatem hominum Iubilæum centum annorum raro attingere. Itaque hic fuit Iubilæus secundus, ex ordinatione Pontificia Romæ celebratus, ad quem multi vndique pro remissione peccatorum omnium impetranda concurrerunt, & pro remissione peccatorum mortem corporis reportarunt, vix decimo ex millenis superstite, adeo pestis grassata est.

Innocentius Sextus Pontificii Ciuilisque iuris vir consultiſſimus, Pontifex creatus est, Anno Domini 1352. 16. Kalend. Decemb. Eius iussu Carolus Quartus, Romæ à duobus Cardinalibus Imperii coronam accepit, sed hac adiecta conditione, vt neque Romæ, neque in Italia diutius moraretur. Obiit anno Domini 1362. die 12. Septembr. cum sedisset annis 9. mense 1. diebus 28. sepultus extra Auenionem, apud Carthusianos.

Vrbanus Quintus, Innocentio successit. Caroli

roli Quarti Imper. vxorem Romæ coronauit, & crucem contra Turcas prædicari iussit. Ad Italiam redire ei in animo fuit, verum dum in Gallias proficisceretur, spe reducendæ in urbem curiæ, anno 1370. Auenione 14. Kalend. Ianuar. rebus humanis excessit, non sine veneni suspicionem. Sedit annos 8. Huius Urbani Quinti tempore circa annum Domini 1369. Iohannes Wiclef, Anglus, in Anglia multa scripsit contra recebras seculi sui opiniones, & Papatum falsitatis arguit, ideoque inter hæresiarchas numeratus est. Huius discipulus fuit Iohannes Hussus, qui Wiclefi libros & dogmata in Bohemiam transtulit: vt infra pluribus dicitur. Sub eodem Pontifice surrexerunt Ordines Iesuatarum, & Scopetorum.

Gregorius Vndecimus, Urbano successus, & Pontifex renunciatus est, anno 1370. Kalend. Ianuar. Hic sedem Pontificiam ex Auenione Romam, reduxit, anno 1377. id est anno 71. post, quam illa ex Italia in Gallias translata fuerat per Clementem Quintum. Dedit contra Wiclefum literas ad Richardum Angliæ Regem. Obiit intolerabili vesicæ dolore, siue exco- latione urinæ vexatus, anno 1378. die 27. Martii. In ipsa mortis hora, in Auenionensi palatio ignis accensus dicitur, qui nec extinguere potuit, donec maior eius pars esset exusta; sequutum- que est in Papatu schisma omnium maximum, & longissimum, quod durauit annos 40. vsq; ad Constantiense Concilium, ac ingentium malo- rum materies fuit.

Huius

Huius schismatis inter Papas Historiam bona fide descripsit Theodoricus à Nyem, aliquot Paparum intimus scriba, Episcopus Verdensis & Cameracensis, vir suo tempore eminentissimus.

Clemens VII. à Gallis electus, ut antecessores, sedem suam habuit Auenione, & præfuit annis 15. mensibus 11. diebus 18.

Romæ vero in demortui Gregorii XII. locum designatus est Urbanus VI. qui studia habuit Italarum, Germanorum, Hungarorum, & Anglorum. Clemens vero VII. Gallorum, Hispanorum, & Scotorum. Sic Papa & Antipapa simul regnarunt, alter in Gallia, alter in Italia.

Clementi Auenione successit in schismate Benedictus XIII. Petrus de Luna prius dictus, Arrago Hispanus: qui sedit annos ferme 30.

Urbano successit Romæ, anno 1381. Bonifacius IX. quo tempore bombardæ ad hominum perniciem inuentæ & excogitate sunt à Bertholdo Nigro, Monacho Germano: & à Venetis primum vsurpatæ. Sedit Bonifacius annos 14. menses 11.

Innocentius VII. Cosmatus de Peruffio antea nuncupatus, tumultuante Italia tota, post Bonifacium IX. Romæ Pontifex creatus, & renunciatus est, anno 1404. sedit annos 11. dies 22.

Greg. XII. Venetus, antea Angelus Corrarius nominatus, Romæ in demortui Innocentii locum surrogatus est, anno 1406. Ex Concilii Pisani sententia pontificatu priuatus, Insignia tamen vsque ad Concilium Constantiense retinuit,

nuit, & tum demum Pontificatu abiit.

Alexander V. Cretenfis, Petrus philargus, vel de Candia prius dictus, in Concilio pisano, omnium Cardinalium consensu, abrogatis Benedicto XIII. & Gregorio XII. Pontifex substitutus est, & pisis coronatus, anno 1409. Mortuus pontificatus sui mense octavo. Sepultus Bononiæ, anno 1410. ætatis 71. ubi sedem elegerat, ob Hungarorum violentiam. His temporibus vixit Henricus de Hassia Germanus, qui scripsit de Antichristo, & schismate.

Iohannes XXIII. Balthasar Cossa prius appellatus, Alexandrum antecessorem veneno sustulit, & papatum violenter potius vsurpauit, quam liberis assumpsit suffragiis, anno 1410. Sedit annos 5. menses 10. cum Gregorio & Benedicto, vsque ad Concilium Constantiense. Fuerunt igitur hoc tempore Pontifices tres: Iohannes XXIII. Romæ: Gregorius XII. Arimini, apud Malarestas; & Benedictus XIII. in Hispaniis, qui se veros Pontifices esse affirmabant. Atque ita Sedes Pontificia triceps facta. Vocati sunt ad Constantiense Concilium omnes, sed solus Iohannes XXIII. comparuit, cui plusquam 40. crimina, & quidem grauissima, obiecta sunt & probata, in sessione secunda, anno 1415. Cum autem Pontificatum deponere, quemadmodum ab eo postulabatur, nolle; vim metuit, & mutato habitu noctu fugere clanculum cœpit, primo Scaphusium, & inde Friburgum. Sed ex fuga retractus in eas angustias redactus est, vt Pontificatu se abdicaret. Ne autem seditio aliqua inde
orire-

oriretur, ex decreto Concilii Constantiensis Ludouico Barbato, Electori Palatino ad custodiendum traditus est, qui Manhemii in carcere eum detinuit per triennium, nullis ei assistentibus, nisi solis Germanis, Latinæ atque Italicæ linguæ ignaris. Liberatus è carceribus, pro 30000. ducatorum, anno 1419. ad Martinum Quintum, qui ei successerat, peruenit, eiusque pedes osculatus, ut suum papam agnouit. Quæ eius humilitate permotus Martinus, post aliquot dies ipsum in Cardinalium assumpsit numerum, & sedem eius prope suam paulo eminentiorem fecit. Verum Iohannes post aliquot menses animi dolore exspirauit.

Gregorius vero Duodecimus, per legatum in Concilio Constantiensi Pontificatum renunciauit, cum omnibus iuribus, quæ ad illud tempus habuerat.

Reliquus erat Benedictus Decimus tertius, qui ut pertinax hæresiarcha, periurus, & inobediens Ecclesiæ Dei, publico decreto & voce Pontificatu priuatus & excommunicatus est: omnesque, qui ad illud usque tempus eum secuti fuerant, ab obedientia illius absoluti sunt.

Cum ad hunc modum schisma pontificium, toti orbi Christiano perniciosum, esset sublatum, & pax concordiaque restituta: Martinus Quintus, Otho Columna prius nuncupatus, auctoritate Concilii Constantiensis, abrogatis tribus papis, Benedicto, Gregorio, & Iohanne,
crea-

creatus est, anno 1417. Hic Germanos concitavit ad arma aduersus Bohemos, & Waldemum Carmelitam Anglum ad scribendum contra Hussitas & Wiclefistas inuitavit. Eiusdem iussu Iohannis Wiclefi Angli corpus exhumatum, ac publice crematum est, anno 41. ab obitu eius, Christi 1428.

Idem Martinus decreta pontificum in ipso schismate facta damnauit. Sedit annos 13. Mortuus est apoplexia Romæ, anno 1431.

Eugenius Quartus, Gabriel Condemerius antea nominatus, Martino successit. Anno 1432. quum negasset ad Basiliense Concilium venire, quod diceretur Concilium præesse papæ, & citatus deberet super obiectis sibi criminibus respondere; papatu depositus est, surrogato Amadæo, Sabaudix Duce. Eugenius vero vt hoc Concilium dissiparet, alterum primum Ferrariæ, postea Florentiæ celebraui.

Idem pontifex Vladislaur. Hungariæ Regem iuuenem compulit, vt Amurathi Turcarum Regi fidem, quam ei inito secum fœdere dederat, non seruaret. Cui tanquam patri sanctissimo dum Rex 22. annos natus incaute obedire studet, debitas pœnas violari fœderis Amurathi persoluit. Concitavit etiam in Basilienses, multa indignatione permotus, Ludouicum Delphinum, Caroli Septimi Francorum Regis filium, vnde mala infinita sequebantur. Scholas quasdam instituit, ac Gymnasia Sophisticis Doctoribus fouit. Monachos omnes mirum in modum dilexit, & mendicantes
frater-

fraterculos priuilegiis & gratiis auxit. Floruit circa annum Christi 1430. Thomas Rhedonius Carmelita Gallus, in Ducatu Britanniae natus, celebris concionator, qui per Galliam & Italiam docebat, Romae magnas abominationes fieri, Ecclesiam magna reformatione indigere; & quod praelati deposito fastu ac luxu deberent modestius instar Christi & Apostolorum uiuere; iniustasq; papae execrationes non esse timendas: de sacerdotum quoque coniugio benefecit. Hunc Eugenius Quartus, Romae anno 1436. terribili corporis incendio post varios cruciatus sustulit.

Felix V. dictus Amadaeus, Sabaudiae Dux primus a Sigismundo Imp. factus, vxoratus, & duos habens filios, in Concilio Basiliensi pontifex Romanus electus est, anno Domini 1439. Eugenii vero factione impeditus, Romanam sellam ascendere nunquam potuit, sed Lausannae resedit. Exortum inde schisma nouem annis durauit, aliis Eugenio obtemperantibus, aliis neutralibus appellari gaudentibus. Querebatur etiam seditionose: Num Papa esset Ecclesiae caput? num generali Concilio esset subiectus? Tandem Felix V. hortatu Friderici Imperatoris, deposito papae nomine cessit Nicolao V. anno 1447. publicae tranquillitatis & commodi causa, ut schisma pestiferum tolli ex Ecclesia posset. Vitam finiuit Lausannae, ibique in Cathedrali sepultus est.

Nicolaus V. Genouensis, patre Chirurgo, Thomas Lucanus Sarzenus antea dictus, pontificatum non appetiuit, sed delatum inuitus suscepit. anno

anno 1447. & literas earumque Professores mirifice dilexit, auxit, honestavit. Nam & arte doctrinaque liberali eruditus fuit, & ingenia fouit, præmiisque dignis affecit. Inde ex omnibus locis literarum scientia, & eloquendi elegantia perpoliti viri, ad eum, tanquam ad portum atque præsidium, confugerunt: Georgius Trapezuntius, Georgius Valla, Demetrius Græcus, Nicolaus Perottus, & id genus alii; quorum opera & studio multi authores è tenebris eruti & illustrati sunt: non pauci in sermonem Latinum è Græco conuersi: nonnulli etiam libri de integro compositi. Huic igitur Nicolao Pontifici ex maiori parte acceptum referimus, quidquid splendoris Latinæ & Græcæ literæ in Italia primum, postea in Germania etiam acceperunt. Idem Pontifex Bibliothecam Vaticanam magnifice instituit, & plurimis libris instruxit. Fredericum Tertium, vna cum coniuge Leonora, Imperiali diademate cinxit. Ex Felice V. Cardinalem ac legatum fecit. Febri ac podagra demum vexatus, ex hac vita decessit, anno 1455. Kalend. April. sub hoc Pontifice Nicolao Quinto Constantinopolis, Orientalis Imperii caput & sedes, post 50. dies obsidionis, vi & armis expugnata, capta est à Mahumete, Turcarum Imper. tyranno immanissimo, anno Christi 1453. cum vrbs illa à Constantino Magno condita stetisset annis 1122. Constantinus Palæologus, postremus Græcorum Imperator, vt honestius occumberet, inter confertissimos hostes dimi-

P

cans,

cans, cæsus est, & paludamento agnitus. Dehinc Orientis Imperium penes Turcas fuit.

Calixtus Tertius Hispanus, Alfonsus Borgia antea nuncupatus, Nicolao Cardinalium suffragiis successit, anno 1455. Expeditionem in Turcas, quam vouerat, molitus, Lesbum expugnauit: paulo post tamen eius classis à Turcis dissecta est. Extremo senio confectus, obiit anno 1458.

Pius Secundus Senensis Etruscus, Aeneas Syluius Picolhomineus antea nominatus, ex pau-pere adolescente in tantum virum euasit, ut inter doctos Papas longe doctissimus haberetur, scriptorq; diligentissimus. In Basiliensi Concilio Scriba pontificis erat, impugnabatque Orationibus & Epistolis Eugenii auctoritatē. Morab Imp. Friderico III. Poeta laureatus factus est, & in eius aulam vocatus, Epistolarum magister atque consiliarius. Præterea legatus huc illucq; ad diuersos mundi Principes missus, à Nicolao V. Episcopus Tergestinus, postea Senensis fiebat, & à Calixto III. in Cardinalium numerum referebatur. Ambitionis vitio diu grauiter laborans, ad pontificatum peruenit, anno 1458. Conuentum Mantuæ habuit, & omni cura cogitationeque in bellum Turcicum incubuit, sed morte præuentus, non peregit. Dietherum Menburgicum, Moguntinæ sedis Archiepiscopum, deiecit & excommunicauit, eo quod promittere nolisset pontifici, se nunquam conuocaturum Germaniæ Principes, nisi consulto prius & assentiente Papa. Substituit autem in locum eius

eius Adolphum, Comitem Nassouium, ex quo bellum graue orrum est. Priuatus olim de actis Concilii Basiliensis summa cum diligentia duos libros scripsit, quos pontifex factus ipse suppressit & damnauit: quamobrem scomma de eo iactatum est; *Quod Aeneas probauit, Pius damnauit.* Quum Anconæ esset, ad bellum profecturus, lenta febre percussus diem clausit extremum, 17. Kal. Septembr. anno 1464. ætatis 58. De scriptis & operibus huius pontificis vide Ciaconium. Apophthegmata eius memoria digna sunt, quæ recitat Platina.

Paulus Secundus Venetus, Petrus Barbus antea nominatus, ac Eugenii Quarti, ex sorore nepos, electus est anno 1464. Maiestatem suam tum auctoritate, tum armis augere conatus, toto suo pontificatu bella per insidias in Italia suscepit. Pii prædecessoris decreta & acta stomachose odiebat. Gregorium Podiebracium, Bohemiæ Regem, Hussitarum doctrinæ fauentem, excommunicatum regno priuauit, quod Hungarorum Regi Matthiæ dono dedit. Vitam finit, apoplexia correptus, anno 1471. sedit annis 6. mensibus 10. diebus 29. Cœlibatum eius Ianus Pannonius his verbis commendat:

Pontificis Pauli testes ne Roma requiras,

Filia, quam genuit, sat docet, esse marem.

Sanctum non possum, possum te dicere Patrem,

Quum video natam, Paule Secunde, tuam.

Concilium illum cepisse de restituendo sacerdotum coniugio ferunt, q̄ tamen morte præuen-

tuse sequi non potuit. Huius morte etiam historia Bartholomæi Platinae de vitis Pontificum terminatur, qui à Paulo II. in carcerem coniectus, & totis quatuor mensibus detentus fuit, cum Pomponii Læti, aliorumque eruditorum causam, (qui coniurasse aduersus eum dicebantur) defendendam suscepisset. Opus suum dedicauit Xysto, seu Sixto IV. à quo p̄fectus erat Bibliothecæ Vaticanæ. Obiit Romæ peste extinctus, anno 1581. ætatis 60. A Sixto IV. Pontificum XI V. historiam vsque ad Pium V. Platinae adiecit Onuphrius Panuinus.

Sixtus Quartus, Franciscus Ruerius antea dictus, Paulo Secundo successit, anno 1471. Ad arma conuersus, quibus maxime deditus fuit, initium à bello Turcico fecit, sed nihil laude dignum perfecit. Romæ admodum nobile lupanar exstruxit, & meretricum cohortes, exemplo Heliogabali, aluit. Aduersus Vitellium Tiphernatem, Florentinos, Venetos, Columenses, Ferdinandum Siciliae Regem, Calabriae Ducem, & alias gentes ac Principes, expeditiones iniustissimas fecit. Reges pro suo voto aut exaltauit, aut depressit. In Longobardos execratos igne ferroque concitauit suos tunc confœderatos Heluetios, quos diplomate ac vexillo donauit, vt sanguinem audacter effunderent. Ferdinando & Isabella Hispaniæ Regibus Catholicum nomen attribuit, inquisitionisque officium contra Antipapistas hæreticos in Hispania instituit. Bibliothecam Vaticanam coluit. Obiit anno Dom. 1484. prid. Id. Aug. cum sedisset an. 13.
Inno-

Innocentius Octauus Genuensis, Iohannes Baptista Cibo antea nuncupatus, ex Cardinale Papa creatus est, anno 1484. 29. Septembr. Vir omnibus blandus, nemini benignus, auarus, & amulus. Primus palam spurios suos diuitiis atque honoribus auxit. Leopoldum, Austriae olim Ducem, Sanctorum Catalogo inseruit. Venetos, Sixti censura damnatos absoluit; & indulgentias viuis ac mortuis vendidit. Vltimo sui Pontificatus anno tres exercitus ingentes aduersus Turcas destinauit, sed inter disponendum in grauem morbum incidens excessit, anno 1492. 8. Kalend. August. cum sedisset annos 7. menses 10. & 27. dies. Eius Epitaphium tale circumfertur:

Spurcities, gula, auaritia, atque ignauiadeses,

Hoc, Ostante, iacent, quotegeris, tumulto.

Alexander Sextus, Rodericus Borgia alias dictus, papa electus est, anno 1492. 3. Id. Aug. cuius inaudita & obscena facta scriptores enarrare reformidant. De eo extant hi versiculi:

Vendit Alexander Sacramenta, altaria, Christum,

Emerat ille prius, vendere iure potest.

Sextus Tarquinius, Sextus Nero, Sextus & iste,

Semper sub Sextis perdita Roma fuit.

De filia eiusdem Alexandri Lucretia tale Epitaphium composuit Actius Sannazarius:

Hic iacet in tumulto Lucretia nomine, sed re

Thais, Pontificis filia, sponsa, nurus.

Tandem Alexander papa per ministri incuriam

cum filio epoto veneno, quod Cardinalibus quibusdam, vt filio regnum parare posset, propinari debuerat, mortuus est, anno 1503. die 18. Augusti.

Pius III. Franciscus Piccolhomineus antea vocatus, post contentiones Cardinalium Alexandro successit. Sed ex vlcere eruris, quo diu laborauerat, non tamen sine suspitione 26. post suam creationem die, decessit, anno 1503.

Iulius II. Genuensis, Sixti IV. Nepos, si non filius, Iulianus Ruerius antea dictus, Iulio Cæsari, quam Petro Apostolo similior, ex Cardinale in Papam assumptus, sedit annos 9. menses 20. fax bellorum & discordiarum omnium, quibus compluribus annis misera Italia vexata est. Non enim tam de Ecclesiæ animarumq; salute, quam de secularibus negotiis sollicitus, grauissimorum bellorum procellis totum mundum, vt Onuphrius ait, subuertit. Quam quidem ad rem tanta consiliorum varietate vsus est, vt instar Protei aliam atq; aliam formam idētidem induerit. Modo in Gallos, modo in Venetos arma expedit, modo cum Venetis contra Gallum se coniunxit. Cum contra Gallum duceret exercitum, dicitur Romæ in Tiberim proiecisse clauem Petri, his vsus verbis: *Quia clauis S. Petri non amplius valet, valeat gladius S. Pauli.* Ob hanc diram imperandi ac bellandi cupiditatem Cardinales nonnulli ab eo defecerunt, & Imperatoris Maximil. I. Regisq; Galliæ Ludov. XII. auxilio Concilium generale pisis indixerūt, ad q̄ etiam Iulium Pontificem citarunt, vt tot malefactorum suorum rationem redderet. At is Cardinales vicissim

cissim citavit, & cum non comparerent, dignitatibus cunctis eos priuavit. Ne vero detrectare Concilium videretur, aliud Romæ celebrandum fallaciter indixit, quo durante adhuc, ex hac vita decessit, anno 1513 die 21. Febr. Successit Leo Decimus Florentinus, antea Iohannes Medices dictus, sub quo incœpit docere Martinus Lutherus.

SCHOLASTICI DOCTORES.

Guilmundus ex Monacho Archiepiscopus Gauerlanus factus, Berengario certamine, Capernaita crassissimus, post Lanfrancū Berengarii doctrinam impugnauit.

Anselmus, Lanfranci discipulus, Archiepiscopus Cantuariensis in Anglia, Wilhelmum Angliæ Regem, ob Ecclesiastica bona, quæ in fiscum suum redigebat, obiurgauit, & propterea in exilium ire iussus est. Sed reuocatus tamen in Angliam rediit, summa totius populi gratulatione, à Regina & optimatibus perhonorifice exceptus. Clericorum coniugia ad id vsq; temporis in Ecclesia Anglicana passim vsurpata, homo cæteroquin bonus ac sanctus, magna vi prohibuit. In languorem tandem incidit apud Cœnobium Edmundoburgi, vnde Cantuariam deportatus, æger longo tempore decubuit, & Aprilis die 28. anno Christi 1109. ætatis 76. vitam cum morte commutauit, cum sedisset Archiepiscopus annos 19. Collocata sunt ossa eius ad caput antecessoris sui Lanfranci, sed amota postea ad Orientalem illam parrem Ecclesiæ, quæ structura magnifica multum ille auxerat & ornarat.